

Novodobá historie finanční gramotnosti v ČR

» Zadlužování českých občanů a domácností se od druhé poloviny prvního desetiletí tohoto tisíciletí neustále zvyšuje. Obrovská dynamika nárůstu tohoto negativního vývoje zadlužování, respektive předlužování, již vážně ohrožuje zaměstnanost a konkurenceschopnost občanů. Dospělým občanům chybějí základní znalosti o každodenní ekonomice, půjčkách, předlužení, exekucích, které se označují souhrnným názvem finanční gramotnost.

Finanční gramotnost je tedy základní kompetencí, jež je pro úspěšný život nezbytná. Evropská unie proto opakovaně doporučuje svým členským vládám vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti, protože občané EU, kteří jsou předluženi, se již nemohou zapojit v legálním trhu práce nikde v rámci EU. Česká vláda zahájila činnost v oblasti finančního vzdělávání Usnesením vlády ČR ze dne 7. 12. 2005 a schválila i Strategii rozvoje lidských zdrojů preferující finanční gramotnost.

Píšeme o novodobé historii finanční gramotnosti proto, že finanční gramotnost není v českých zemích nic nového, což na 1. mezinárodní konferenci k finanční gramotnosti konstatovala RNDr. Alena Palečková, v té

době předsedkyně výboru pro zdravotnictví a sociální politiku Senátu Parlamentu ČR: „*Finanční gramotnost je nesmírně důležité téma zejména v návaznosti na úspěšnou a konkrétní konferenci 25. 4. 2008.*

Finanční gramotnost není nic nového a dříve znamenala jako základ výchovy mladých v rodině i ve škole

v podstatě umění nebo schopnost hospodařit se svým majetkem a penězi. Na pracovitosti a schopnosti hospodařit a šetřit byla již

v první republice založena prosperita celé československé společnosti. Konzumní trendy představované různými subjekty, které nyní válčí celý svět, u nás našly nepřípravenou a v pravém slova smyslu finančně negramotnou společnost, která jim umožňuje vytvářet obrovské

Většina občanů začala vnímat dluhy jako něco zcela přirozeného



I Doplnit popisem????????????????

zisky bez ohledu na osobní, sociální i celospolečenské dopady.

Občané včetně nezaměstnaných a dalších ohrožených skupin velmi intenzivně vnímají deficit ve vzdělání v oblasti finanční gramotnosti, který vznikl společenskými změnami, jež se nepromítly do změn vzdělávání. Již první pilotní projekt vzdělávání finanční gramotnosti financovaný z Evropského sociálního fondu, který vypracovali v roce 2008 od-

borníci z Ministerstva práce a sociálních věcí ČR na trh práce a zaměstnanost, pod názvem Prevence předlužení a jak z předlužení měl nečekaně pozitivní odezvu mezi dlouhodobě nezaměstnanými na severu Čech a v Moravskoslezském kraji.

► Na realizaci tohoto pilotního projektu jsem se zeptal prezidenta občanského sdružení Asociace finanční a občanské gramotnosti Ivana Noveského,



I Doplnit popisek???????????????

➤ **Jak chcete přesvědčit člověka, že si nemá půjčit například na dovolenou, na oslavu?**

To je právě ten problém. Musíte na lidi zapůsobit, musíte jim dát opravdu dostatečné množství informací, navíc přesně podle cílové skupiny. Zásadně jinak to musíte podat vysokoškolákovi a jinak někomu s nedokončeným základním vzděláním. Bohužel smlouvu o půjčce či úvěru může podepsat každý. Vidíte, že opravdu je třeba odborníků specialistů na vzdělání, ovládajících finanční gramotnost. Velmi se v té době jako případová negativní studie osvědčila knížka paní Lucie Vrbkové Už nikdy dlužní-

kem, která autobiografickou formou přesně popisuje postup předlužení, ale ukazuje i možnost a cestu zpět, tedy použitelný výchovný výstup. Tuto knihu používali k výuce nejen naši lektori, ale i pedagogové na základních a středních školách i přednášející na univerzitách.

➤ **Jak jste řešili problém lektorů? Kde jste je sehnali?**

Tím, že jsme museli začít s výukou již na konci roku 2007 v rámci pilotního projektu Dost dobrá šance, jenž mimochodem při celkových nákladech 146 milionů Kč přinesl úsporu státnímu rozpočtu ve výši 449 milionů Kč vyřazením

dvou a půl tisíce dlouhodobě nezaměstnaných z evidence úřadu práce, jsme si vytvořili kádr schopných interních i externích lektorů finanční gramotnosti.

Navíc na základě poptávky trhu práce vytvořili odborníci na MPSV ČR pilotní projekt Lektori finanční gramotnosti, v němž bylo proškoleny 350 lektorů z úřadů práce, Hospodářské komory, MHMP a neziskových organizací včetně vytvoření odborné literatury. To ovšem výrazně zasahovalo do zájmů silných finančních skupin stojících za půjčováním peněz.

➤ **Lobby skupin je jedna věc, ale politici a jejich programy?**

Já osobně jsem to nabízel všem bez výjimky, ale marně. Vzdělávání je dlouhodobý proces, který nepřináší okamžitý profit žádné politické straně, na rozdíl od silných finančních skupin. Ty mohou pomoci při volbách...

Obávám se, že vítězstvím některých politiků nad finanční gramotností se podařilo celý projekt finanční gramotnosti, v němž bylo MPSV českým lídrem, úspěšně zablokovat a projekt nezákonně zrušit. Toto nešťastné rozhodnutí stálo mnoho našich občanů spoustu peněz, kvůli tomuto rozhodnutí se nezabránilo mnoha osobním i rodinným tragédiím předlužených.

V neposlední řadě toto rozhodnutí z roku 2008 již stálo mnoho peněz daňové poplatníky na zbytečně vynaložené mandatorní výdaje na nezaměstnatelné předlužené nezaměstnané, kteří zbytečně zatěžují již tak přetížený sociální systém. Přitom již v srpnu 2008 jsem upozorňoval kompetentní pracovníky, že na zmaření projektů finanční gramotnosti mohou být vynaloženy značné finanční prostředky v šedé ekonomice (prudký nárůst korupčních rizik) nejen směrem k MPSV, ale i k dalším subjektům, zejména médiím.

➤ **Ale v tisku tehdy proběhlo, že ta zakázka byla předražena, a proto musela být zrušena.**

Obávám se, že média nefungují negativně nejen v reklamě, ale i ve vytváření virtuální reality. Proto Vám sdělím pouze jednoduchá fakta: Cena 69 tisíc Kč za kompletní vyškolení 1 lektora finanční gramotnosti opravdu v pilotním projektu nebyla nízká – mimo jiné i kvůli drahé odborné literatuře a špičkovým lektorům –, ale byla to cena za kvalitu. Do veřejné zakázky se přihlásilo šest soutěžících včetně zahraničních společností.

Ostatně na MPSV ČR za měsíc po zrušení zakázky podepsali zakázku na školení 250 zaměstnanců státní správy za 96 tisíc Kč za jednoho standardně proškoleného. To se ale samozřejmě netýkalo finanční gramotnosti. O předražení a vysokou cenu tedy evidentně nešlo. Víte, pane

šéfredaktore, vše zlé je k něčemu dobré.

Když jsme tu náročnou veřejnou zakázku vyhráli – a v té konkurenci to opravdu byl velký úspěch – okamžitě jsme začali připravovat

Velkou knihu finanční gramotnosti. Měl to být základní manuál každého lektora finanční gramotnosti vypracovaný kolektivem odborníků pod vedením profesorky Dvořákové z Vysoké školy ekonomické.

Tuto knihu jsme nakonec v roce 2009 vydali pod názvem Slabikář finanční gramotnosti, v roce 2011 pak bylo vydáno již druhé, aktualizované a doplněné vydání pod vedením profesora Vybíhala z Masarykovy

univerzity v nákladu 12 500 výtisků.

➤ **Jak vypadá situace s finanční gramotností dospělých dnes?**

Právě předložení, jak odborníci na trh práce již v roce 2008 předvídali, se totiž stali výraznou zátěží ekonomiky a sociálního systému, nad kterou již ani

politici nemohou zavírat oči. Z finanční gramotnosti se však bohudík díky naší mnohaleté snaze, ale spíše bohužel „díky“ problémům s předluženými, stala až téměř módní záležitost. Co je módní, přitahuje další skupiny hledající snadný zisk.

Vzdělávání finanční gramotnosti se mnohdy paradoxně zvrhlo v prodej různých

finančních produktů včetně pojištění apod. Proto jsem již na přelomu let 2010/2011 odešel z vedení společnosti COFET, jež se od té doby nadstandardně úspěšně věnuje zaměstnávání nejsložitějších skupin nezaměstnaných. Já jsem se začal více věnovat vzdělávání finanční gramotnosti, a to i v rámci neziskového sektoru. Když se skupina profesionálů – odborníků na finanční gramotnost – rozhodla založit v roce 2011 Asociaci finanční a občanské gramotnosti, o. s. (AFOG), na udržení standardů finanční gramotnosti včetně základních občanských kompetencí a včetně etiky, měl jsem tu čest, že jsem byl zvolen do čela tohoto sdružení, jež zastřešuje kvalitní vzdělávání finanční gramotnosti v ČR, a doufám, že se mu konečně podaří prosadit realizaci systému vzdělávání dospělých z roku 2008.

➤ **A jak vypadá situace ve školství?**

Tam je situace mnohem radostnější. Finanční gramotnost se nyní již učí na mnoha základních i středních školách. Ve čtyřech ročnících soutěže Finanční gramotnost již soutěžilo více než 156 tisíc žáků z celé ČR z přihlášených 784 škol. Finále soutěže Finanční gramotnost v České národní bance 23. a 24. dubna již tradičně zahájí guvernér ČNB Miroslav Singer. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR zařadilo tuto soutěž do nejvyšší kategorie A školních soutěží, čímž podpořilo význam finanční gramotnosti pro mladou generaci a to je velké plus.



Doplnit popis
????????????????????